

rimeligt at afsætte penge til den kollektive tilrettelæggelse.

Det deltagerstyrede udgangspunkt kræver fleksibilitet i tilrettelæggelsen, stiller større krav til deltagerne, men forsøger også at placere ansvaret der, hvor det hører hjemme, dvs. hos brugerne. I praksis vil det dog være nødvendigt, at en del af pengene i ordningen anvendes til opsøgende arbejde i form af uddannelseskonsulenter, der i samarbejde med f.eks. arbejdspladser, klubber og fagforeninger tilrettelægger og koordinerer uddannelsesvirksomheden.

Der er ingen tvivl om, at hvis uddannelsen tilrettelægges »traditionelt«, dvs. hvis der udelukkende sker en oppustning af de eksisterende voksenuddannelsesmuligheder, så vil den primære målgruppe for BFU-reformen ikke blive tilgodeset. Så vil det, som det skete i Sverige, blive de i forvejen bedst uddannede, der får gavn af reformen. Derfor er det vigtigt, at der opereres med et langt bredere uddannelsesbegreb, hvor undervisningsdeltagerne langt hen ad vejen udformer læreprocessen og dens indhold, således at den erfarings- og vidensindsamling og -bearbejdning, der finder sted i læreprocessen, foregår ud fra deltagerens behov og interesser og foregår i de sociale sammenhænge, hvor folk i forvejen færdes. Det vil f.eks. sige, at der ikke skal fastlægges nedre grænser for, hvor mange timer der ugentligt eller i alt er mulighed for under BFU-ordningen. (Det svarer til den svenske ordning, hvor der også er mulighed for at få betalt frihed til uddannelse fra nogle få timer ugentligt i en kortere periode til heltid i flere år). Der skal være udpræget fleksibilitet med hensyn til tilrettelæggelsen af uddannelsen, så den passer ind i forhold til voksnes hverdagsliv, og så det formelle læreprocesforløbs længde afpasses efter undervisningsdeltagerne og undervisningsindholdet. Der skal være mulighed for, at uddannelsen helt eller delvis frigøres fra de eksisterende voksenuddannelsesinstitutioner. Enhver begrænsning af organiseringen af uddannelsen f.eks. med hensyn til deltager sammensætning, emne, uddannelsesetid, længde og sted vil have en række indholdsmæssige konsekvenser, som med al sandsynlighed vil ramme de underprivilegerede i uddannelsesmæssig, økonomisk og social henseende, altså netop dem, den betalte frihed til uddannelse var tiltænkt.

Til punkt 4

Som det er understreget af alle (fra ILO (FNs treparts arbejderorganisation) og de i Folketinget fremsatte forslag til BFU (se Folketingstidende

1984-85, tillæg A sp. 2285 og 2301 samt forhandlingerne sp. 4509, 5319 og 5320), til dem, der skal drage fordel af uddannelsen) skal det sikres, at alle kan få fri fra deres arbejde til deltagelse i den betalte frihed til uddannelse. Desuden skal alle sikres ret til på ethvert tidspunkt at vende tilbage til samme eller tilsvarende arbejde. Alle sociale ordninger, feriepenge, ATP, anciennitet m.v. skal bevares under uddannelsesorloven.

Til punkt 5

Set i forhold til de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af betalt frihed til uddannelse er det ikke ligegyldigt, hvordan uddannelsen tilrettelægges og organiseres.

Man kan tale om tre typer af beskæftigelseseffekt ved indførelse af betalt frihed til uddannelse:

- Erstatningsarbejdskraft for de personer, der søger betalt frihed til uddannelse.
- Beskæftigelse for lærere/tilrettelæggere, fremstilling/indkøb af undervisningsmaterialer, rengøring, administration af reformen m.v.
- Afledte beskæftigelsesmæssige virkninger som følge af en anderledes og bedre uddannet arbejdskraft, herunder også som følge af mere alsidig erhvervs erfaring, der opnås gennem den øgede rotation på arbejdsmarkedet.

Ad a)

Den umiddelbart bedste og enkleste sikring af, at den, der søger uddannelse, ikke straffes arbejdsmæssigt ved merarbejde umiddelbart før eller efter uddannelsesorloven eller på anden måde straffes lønmæssigt, ved omplacering, manglende ajourføring af arbejdspladsanciennitet eller anden fortabelse i forhold til aftaler og kutymer på arbejdspladsen, er en klar og utvetydig lovtekst, der fastsætter erstatningsarbejdskraften til at være 100 pct. Det vil også medvirke til at forhindre, at kolleger til den uddannelsessøgende straffes arbejdsmæssigt ved merarbejde m.v.

Ad b)

En BFU-reform vil medføre en vis beskæftigelse for lærere og andre tilrettelæggere af undervisningen. Ordningen vil kræve en administration. Der skal købes og fremstilles undervisningsmaterialer, sørges for rengøring m.m. Socialdemokratiet/LO har i 1983 anslået undervisningsudgifterne til at udgøre 0,5 mia. kr. ved 10.000 lønmodtagere på betalt frihed til uddannelse. Ved en udvidelse af antallet af undervisningsdeltagere vil undervisningsudgifterne forøges, men ikke i tilsvarende